

na dalje — je vpliv duhovnega gospodstva na katoličane vmrtuden in papeštvu moč razrušena.“ „Nujna potreba je dalje — tako beseduje dalje nemški Amerikanec — že zdaj vpeljati obligatorični civilni (svetni) zakon, to je, da je veljaven le tisti zakon, ki ga zaročenca skleneta pred posvetno gosposko; v cerkvi potem še poročiti se znata ali pa ne, to je in vladi vse eno; starokatoličanom pa pravice braniti varovati, je dolžnost Nemške vlade bila, kajti starokatoličani so jedro prihodnje nemško-narodne cerkve. Na Nemškem dozdej ni sicer čez 50.000 starokatoličanov, v Švajci pa kakih 25.000; altudi luteranstvo je iz začetka le počasi napredovalo, naposled pa se je vendar polovica Evrope papežu odtrgala. Al „starokatoličanstvo“ se mora v naukih svojih in bogočastji še predrugačiti, če hoče, da se bode zdatno širilo po svetu; v cerkvenih rečeh morajo tudi občine in posvetni ljudje veljavno besedo imeti; vogelni kamen vsej tej novi stavbi pa mora nazadnje še to biti, da se celibat odpravi, to je, da se duhovni smejo ženiti. To bode mnogo katoliških duhovnov privabilo „starokatoličanstvu“, in oženjeni ne morejo več nazaj v prejšnji ultramontanski tabor. Vse to skupaj — prerokuje Bismarkov organ — bode podrlo papeževo svetlost in veljavo njegovo, in na razvalinah katoliške cerkve povzdignila se bode cela vrsta samostojnih narodnih cerkvá.“ —

Še veliko več je h koncu preteklega leta v imenovanem časniku pisaril Amerikanski Nemec, al, ker to, kar smo iz tega sestavka posneli, je jedro vsega, bode zadostovalo našim bralcem, da vidiijo, kako Bismark iz Berolina svojo mrežo vleče čez vso Evropo, kjer ima povsod zvestih strežajev, ki mu pomagajo razbijati svetinje katoliške vere.

Groza strese človeka, ako pomisli, kaj bode konec vsega tega! Po pravici je tedaj obrnjena pozornost vsega sveta v državni zbor Dunajski, ki je dobil še nekoliko nemških cerkvenih postav v razpravo, in kar jih še manjka, dodali mu jih bodo poslanci Bismarkovega dubá. Žaloigra se je že začela.

Mnogovrstne novice.

* 23.000 delalcev brez dela — se potika zdaj na Dunaji; med temi je 8000 ključarjev, 2000 mizarjev, 3000 strugarjev, 1400 kovačev, 4000 krojačev, 2000 barvarjev, 2000 pekov, 1300 krznarjev itd. To so nasledki lanskega denarnega poloma in toliko hvalisane Dunajske razstave. Liberalno ministerstvo imenuje to „volkswirtschaftlichen Aufschwung“, naši mladoslovenci pa „gospodarski napredek.“ Liberalizem se je res pod „srečno zvezdo“ rodil!

* Državnih posojilnic menda ne bode veliko, če je res, kar časniki pišejo, da za veliko Česko deželo se napravi samo ena v Pragi v podružnici nacionalbanke. Vsaj vendar ne bo več del onih 80 milijonov prišel Dunajskim borsjakom na pomoč?

* Na Erdeljskem in vzlasti v izhodnih krajih, v okraji Braševskem (Kronstadt) grozovito razsajajo črne kozé. V Braševem, mestu z 40.000 prebivalci, pomrje vsak teden najmanj po 40 ljudi. Mrliče kar brž na pokopališče peljejo in zakopljejo.

* S prsi vkup zrašena dvojčeka, pod imenom „Siameška brata“, po vsem svetu znana zato, ker sta se po vseh mestih kazala, sta unidan umrla; drugi je za prvim umrl čez 2 uri.

* Strašna lakota je v Indiji; nadloge so tem večje, ker tudi reke vsahnujejo in pitne vode zmanjkuje.

Deželni zbori.

Deželni zbor Goriški.

Najzanimivše reči izmed obravnav v poslednjih 2 sejah (16. in 17. t. m.) so te: za ceste in mostove se je dovolilo kakih 17.000 gold., nekaj več ko polovica za Laški del dežele, ostalo pa za Tominski in Sežanski okraj.

V predzadnji seji je poročeval Dottori (v imenu dotičnega odseka) o zadevi ministerskega razpisa (od 10. decembra l. l.), s katerim se je rešila lanska zborova peticija zastran deželnih kot učnih jezikov v naših srednjih šolah. Še nikoli ni šel iz naše dežele tako obširen in natančen spis v zadevi jezikov do viših oblastnij, kakor pride ta pot; pa tudi kaj tako krepkega in ostrega ni še dal menda noben zastop od sebe. Dobro pol ure, če ne več, je bral Dottori svoj pa dr. Deperis-ov skupni elaborat, v katerem se sè svinčeno-tehtnimi razlogi podirajo vsi sofizmi in puhli argumenti ministerskega razpisa. Nekateri ministri razlogi se vjemajo s tistimi, s katerimi se je preteklo jesen pri Vas na Kranjskem skušala opravičiti preuredba srednjih šol. Poseben argument za Gorico je ta, da so tu 3 narodnosti (tudi Nemci!), toraj da bi bilo treba napraviti troje gimnazijev in troje realk!! Kar se tiče Nemcev, pravi Dottori-eva peticija, da jih je v vseh Goriških šolah skup samo 50. In za to peščico hoče imeti g. minister poseben gimnazij in posebno realko! (Ti Nemci pa niso domačini, in če so, znajo vsi tudi italijanski.) Mislili so poprej nekateri zborniki poslati prošnjo za vpeljanje narodnih jezikov obema zbornicama državnega zbora, al pozneje so se premislili in sestavljena je zdaj na adresu vsega ministerstva. Od ministra za uk apeluje tedaj naš zbor na ministerski svet. Ni nadejati se, da naša dežela z omenjeno prošnjo kaj doseže, in sicer tem manj, ker je tako ostra; al vsaj vedeli bodo gospodje, kako je pri nas; da ni namreč tako, kakor nepoklicani ljudje sporočujejo, ampak tako, kakor deželni zastop trdi in dokazuje. — Peticijo je zbor sprejel enoglasno.

Skoraj enako obširna in mojstersko izdelana je odsekova zavrnitev vladinega odgovora na interpelacijo zastran nepostavnosti, ki so se jih krive storili uradniki v deželni cenilni komisiji za uravnava davkov in pa zastran previsokih cenitev v priobčeni tarifi. Sestavil je temeljiti elaborat dr. Pajer. Ko ga je prečital, zgodilo se je nekaj, kar še nikoli popred v našem zboru. Vsi nazoči zborniki so zaklicali „dobro“ in skor vsi laški poslanci so vstali in šli poročevalcu izraziti priznanje in zahvalo s podajanjem roke. Konec Pajerevega spisa je ta, da — ker so nepostavnosti dokazane in ker niso vladini organi postave prav tolmačili, naj bi vlada ves priobčeni elaborat deželne cenilne komisije uničila kot na napačni podlagi sestavljen; in da naj bode deželnemu odboru naročeno, da naj z vsemi ustavnimi sredstvi na to dela, da se od vlade razglašena krivična cenitev zemljišč itd. prenaredi. Tudi ta nasveta sta enoglasno potrjena.

Gledé vladinega odgovora na interpelacijo zastran deželnega šolskega svetovalstva je sprejel zbor 16. t. m. naslednjo resolucijo (dotičnega odseka poročevalec Deperis): „Z imenovanjem ekonomično-administrativnega referenta, ki bi imel sedež v Trstu pri namestništvu, je vlada našo deželno postavo, če ne po črki, pa po duhu prelomila. Kar vlada (s centralizovanjem) namerava, je nepotrebno in nekoristno. Deželni odbor ima nalog, z vsemi ustavnimi sredstvi po-

*) Se ve da, kjer bivajo 3 Nemci, ondi je že „narod nemški“ doma, in §. 19. se jim kliče na pomoč! Vred.